

Oponentský posudek bakalářské práce

Název: *Pražské jaro 1968 ve světle tranzitologických teorií* (Filozofická fakulta, Univerzita Karlova v Praze, 50 stran rukopisu)

Autor: Filip Běhal

Oponent: Martin Štefek

Bakalářská práce Filipa Běhala se zabývá otázkou aplikovatelnosti tranzitologických přístupů na československé události roku 1968. Co se týče formálních náležitostí, práce splňuje požadavky kladené na kvalifikační práce tohoto stupně. Autor precizně představuje téma, jasně formuluje výzkumné otázky a hypotézu. Zamýšlí se též nad stavem bádání a specifickostí výzkumu v České republice.

Autor se táže, zda můžeme Pražské jaro považovat za tranzici a zda by potenciálně vyústila v demokratizaci. Běhal se nedopouští typického neduhu podobných prací a nepouští se do citací neselektovaných sekundárních zdrojů. Úvahy a závěry autor situuje do precizně formulovaného teoretického rámce. Aplikovatelnost tranzitologie na zvolené téma ospravedlňuje pomocí argumentů Karlové a Schmittera. Zde si však lze představit problematizování tohoto argumentu a zmínění kontrapozice (např. Bunce). První kapitola (s. 12-15) definuje rámec (podle Linze a Stepana), druhá až pátá kapitola tento rámec kopírují. Autor se postupně zabývá změnami v oblasti ekonomiky, štěpením elit a společenskými otázkami, které pojímá jako liberalizaci. Výběr tematických oblastí není nahodilý, důsledně je následována teoretická linie. Jedním z výstupů práce je odvážná teze, podle které režim před rokem 1968 naplňoval charakteristiky autoritářského režimu a měl tak nejlepší předpoklady pro sjednaný přechod k demokracii formou paktu (s. 39). V poslední kapitole autor uvažuje nad příčinami neúspěchu přechodu.

Práce je postavena jednak na studiu klasické tranzitologické literatury (zejména Linz a Stepan, O'Donnell, Przeworski) a na vybrané historiografické literatuře. Na tomto místě je potřeba říci, že teoretická výbava autora je znatelně bohatší, než jeho znalosti reálií Pražského jara. V tomto ohledu si lze představit širší paletu sekundárních zdrojů pro podepření některých argumentů. To říkám s vědomím, že se jedná „pouze“ o bakalářskou práci. Přes relativně chudší seznam literatury (zejména co se historiografie týče) se autor nedopouští vyložených nepřesností, spíše některých opomenutí.

Shrnutí: Práci považuji za zdařilou. Autor prokázal schopnost samostatné orientace v tématu a práce s cizojazyčnou zahraniční literaturou. Po formální i stylistické stránce je text v pořádku. Jako potenciálně problematické vidím následující body, jež autor může brát jako inspiraci pro další studium:

- Autor správně hledá kořeny československé reformy hlouběji v historii – již na počátku šedesátých let. Bohužel, např. problematiku štěpení situuje před rok 1967/ na přelom let 1967/68 a téměř opomíjí proces frakcionalizace v pozdější době.
- V práci chybí zachycení výrazné dynamiky studovaného období. Mluvíme o směřování k tranzici v období od ledna do dubna stejně, jako od května do srpna?
- Kolega Běhal plasticky popisuje podstatné události roku 1968, ovšem představami československých reformátorů o budoucím uspořádání se zabývá jen okrajově.
- Poznámka formálního charakteru: Článek D. Rustowa *Transitions to Democracy : Toward a Dynamic Model* je obsažen v seznamu zdrojů, avšak v textu není přímo citován.

Hodnocení: Bakalářskou práci Filipa Běhala **doporučuji** k obhajobě. Navrhuji hodnocení stupně **výborně – velmi dobře (1-2)**.

Otázky k obhajobě:

- 1) Pokuste se fázovat období Pražského jara.
- 2) Pojednejte o vztahu ekonomické a politické reformy. Je jedna sféra podmíněna druhou? Pakliže ano, vysvětlete proč.